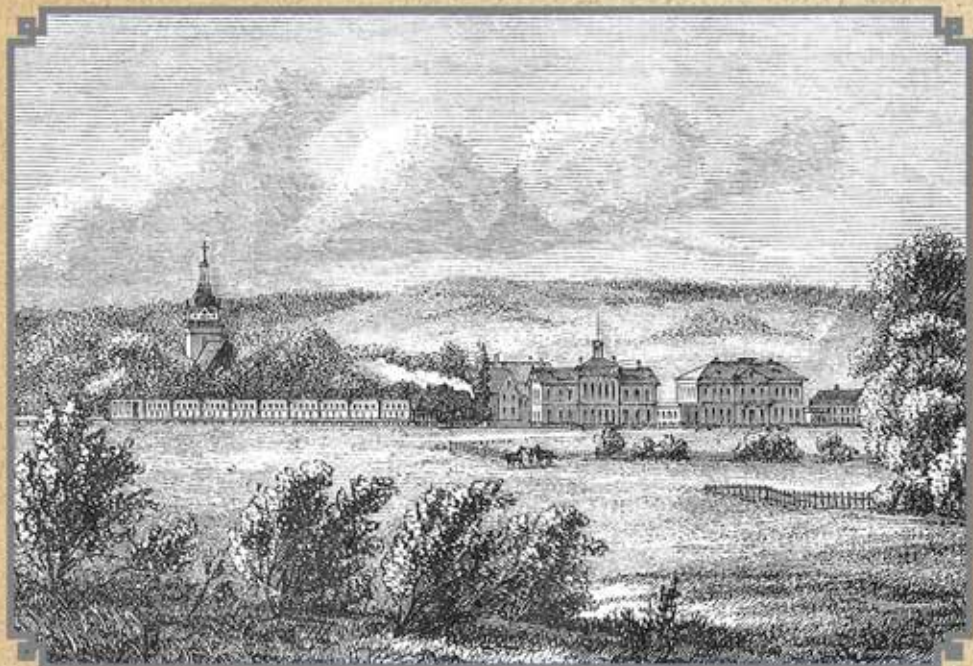

Ett besök i Skövde

Återutgivning av text från 1884

En publikation från
e-boksbiblioteket.se

Ett besök i Skövde år 1884
– Återutgivning av text från 1884

av Erik Oscar von Knorring

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-388-3

Copyright © 2017 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil.
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: www.e-boksbiblioteket.se

Förord

I den här e-boken får du veta mer om hur man såg på staden Skövde i början av 1880-talet.

Du får läsa om den vackra utsikten från de närbelägna bergen, några av dess byggnader och lite om stadens snabba framväxt under 1800-talet.

En stor del av den här korta texten handlar också om en av stadens mest berömda invånare, konstnären Gustaf Brandelius, och vi får bland annat följa med på ett besök till hans ateljé.

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok" med rubriken "Skövde". Texten publicerades under signaturen "O. v. K." som användes av skribenten Erik Oscar von Knorring.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Ett besök i Skövde år 1884

Den här texten publicerades ursprungligen år 1884 i tidskriften "Läsning i hemmet för hvar dag i året. Illustrerad svensk familjebok" med rubriken "Skövde". Texten publicerades under signaturen "O. v. K." (1822–1891).

Skövde har ett särdeles vackert läge invid berget Billingen, som höjer sig bakom och vester om staden och sträcker sig öfver delar af Vadsbo, Kåkind, Valla och Gudhems härad. Detta berg är omtaladt för sin rika växtlighet och sina tre sjöar, och jemte det att sjelfva berget framställer en särdeles naturskön tafla, har det ock att bjuda på många punkter, hvarifrån man har herrlig utsigt öfver kringliggande trakter. Men Skövde är ej blott märkligt för sitt vackra läge; den lilla staden förtjenar ock att omnämnas för de jättsteg den på de senare decennierna tagit i framåtskridande riktning och hvarigenom den äfven sjelf kraftigt bidragit till att öka den skönhet, naturen förlänat den. Skövde som för fyratio år sedan blott egde några hundra invånare, har nu mellan 3,000 och 4,000. Redan år 1865 hade denna lilla stad en vattenkonst på torget — således innan hufvudstaden ännu förskaffat sig någon sådan. Nu har Skövde vattenkonster jemväl

i stads- och brunnsparterna, tvänne promenadplatser, som verkligen kunna förtjena epitetet »allerliebste». Der är ock en omsorgsfullt skött vattenkuranstalt, som jemväl i år lockat många badgäster till den trefliga staden vid Billings fot, hvilken allt fortfarande utvidgar sig med nya gator och invid dem uppförer den ena palatslika byggnaden efter den andra. Glömmom ej heller att omnämna hr Fr. Wahlströms, nära jernvägsstationen belägna, stora hôtél med sin vackra trädgård och sina öfriga nyplanteringar och andra agremanger.

Det är ock i Sköfde, som kongl. målaren, kaptenen Gustaf Brandelius, sedan år 1880, slagit ned sina bopålar och slagit upp sin atelier. I denna gjorde jag förliden sommar ett besök, hvarom den korta redogörelse, som här lemnas, äfven torde kunna intressera tidskriftens läsare.

Med den härligaste utsigt öfver nejden öster från Billingen, ända ned emot Vetterns grannskap, förenar sig den inre vackra anordningen i den enkla, men om mycken smak och sann konst vittnande artistbostaden. Hvad som i sjelfva ateliern först föll i ögonen var en större fotografi, å hvilken »kung Carl» sitter omgifven af de svenska konstnärer, hvilka genom sina arbeten voro representerade vid utställningen i Stockholm 1866, samt en annan fotografi, framställande bilden af hr Alex. Keiller, som utöfvade ett storartadt mecenatskap mot Gust. Brandelius vid början af dennes konstnärsbana. Utom etyder och esquisser från studietiden i Düsseldorf och Paris, se vi bland studier, målade här hemma under de sista tio åren, dels porträtter af hästar och hundar och dels detaljerade mindre arbeten för utförda taflor. Från förstnämnda tid sågo vi åtskilliga synnerligen väl utförda porträttstudier efter düsseldorffermodeller samt vackra kopior efter framstående franska djurmålare. Bland esquisser på senare åren

målade nämna vi en vacker sådan till en porträttafla af nuvarande konungens favorithäst, skimmeln »D'Artagnan», hvilken tafla sitter i konungens adjutantsrum på Stockholms slott såsom pendant till en annan af Hans Maj:ts favorithästar.

På staffliet stod, vid mitt ifrågavarande besök i Brandelii atelier, en liten mycket täck oljemålning, ett idylliskt kabinettsstycke, framställande en vallflicka med den »oundviklige» hunden vid sin sida samt betraktande kossan och kalvven, som ute i vattnet i taflans förgrund rekreera sig. En annan under arbete varande vacker tafla framställer barn i fullt slagsmål vid en för ett bortilande ekipage nyss öppnad grind. Ej långt från de i sanden tumlande barnungarne utkämpas en lika het strid emellan en, vagnen åtföljande, större racehund och en underlägsen bondhund.

Jag kan ej heller undgå att nämna en i kol å duk upptecknad större komposition, föreställande en sparffrukost i en foderkrubba invid den kända åkarestationen ett stycke nedanför operakällaren, i hörnet af Jakobs torg — vinterstycke, i hvars bakgrund man ser kongl. slottet med Logården.

Men utom de många taflorna finnas i denna atelier åtskilliga andra betraktansvärda, intresseväckande föremål. Bland dessa vill jag blott omnämna ett ekskåp från 1600-talet, hvilket fordom hört till möbleringen på Marieholms kungsgård då landshöfdingen grefve Ekeblad der residerade. Derifrån utkommet på villospår, påträffades detta antika skåp i högst förfallet skick i en bondgård i Ullervad, hvarifrån det inköptes af Gust. Brandelius och genom denne konstnärs mellankomst är, efter fullständig renovering, räddadt undan förstöring. Skåpets innehåll är äfven väl värdt att tagas i noggrannt betraktande, ty på dess hyllor står, prydligt paraderande, en samling af sli-

pade gamla glas, bland hvilka åtskilliga äro större pokaler med kungl. namnchiffer, adliga vapen och inskriptioner.»

Sköfde.

Viktiga ord och personer

Allerliebst.

Tyskt ord som betyder ”kärleksfull”, ”vacker” eller ”skön”.

Brandelius, Gustaf.

[1833–1884] Svensk militär och konstnär. Tjänstgjorde i många år som kapten vid Skaraborgs regemente. Är mest känd för sina många skildringar av djur och landskap.

Ekeblad, Claes Julius.

[1742–1808] Svensk greve, militär och landshövding. Tjänstgjorde under större delen av sin karriär inom drabantkåren där han år 1782 befordrades till generalmajor. Var senare landshövding i först Uppsala och senare Skaraborgs län.

Kung Carl.

[1826–1872] Kung över Sverige och Norge från 1859 till sin död 1872. Regerade under namnet Karl IV i Norge. Under hans tid vid makten försämrades relationen kraftigt till Norge. Hans namn skrivs i dag Karl XV.

Keiller, Alexander.

[1804–1874] Brittisk affärsman som verkade i Sverige under

större delen av sitt liv. Alexander var bara 21 år när han flyttade till Göteborg och startade inom några år flera fabriker, bland annat för spinning och mekaniska arbeten. Hans företag Göteborgs Mekaniska Verkstad blev senare Götaverken. Vid Ramberget i Göteborg finns en park döpt efter honom, Keillers park.

O. v. K.

[1822–1891] Pseudonym för Erik Oscar von Knorring. Yrkesmilitär från 1840 vid bland annat Fältjägarerekåren. Skrev senare under sin karriär flera militära läroböcker och var en flitig skribent i olika tidskrifter under signaturen ”O. v. K.”

Wahlström, Frans Adolf Andersson.

[1836–1900] Svensk arkitekt. Var framför allt verksam i Skövde där han ansvarade för flera av stadens mest imponerande byggnader.

Fler böcker: E-boksforlaget.se

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Här kan du söka bland e-böcker från flera olika förlag om en rad olika ämnen, bland annat historia och arkeologi.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"

- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Ett besök i Roms katakomber år 1870"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "Ett besök i Ystad år 1872"

Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)